

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **MVDr. R. Š.**, bývajúceho v D., zastúpeného JUDr. T. P., advokátom v B., proti žalovanej **U., a.s.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. R. H., advokátom v B., **o zaplatenie 18 792,87 € (566 154,10 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 Ct 14/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. októbra 2008 sp. zn. 3 Co 185/2005, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 16. októbra 2008 sp. zn. 3 Co 185/2005 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 11. marca 2005 č.k. 12 Ct 14/2002-89 uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi 566 154,10 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 273 179,60 Sk od 11.7.1999 do zaplatenia, zo sumy 251 160,-- Sk od 11.2.2000 do zaplatenia, zo sumy 41 814,50 Sk od 11.8.2000 do zaplatenia, nahradiť mu trovy konania 102 599,-- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Uviedol, že žalobca mal so žalovanou, resp. jej právnou predchodkyňou uzavretú popri pracovnej zmluve aj dohodu o pracovnej činnosti poisťovacieho agenta v zmysle § 237 Zákonníka práce účinného do 1. apríla 2002. Na základe tejto dohody žalobca sprostredkoval pre žalovanú poisťnú zmluvu č. X. s K., preto má nárok na províziu. Keďže sa žalovaná dostala do omeškania, súd priznal žalobcovi aj nárok na úroky z omeškania v zákonom stanovenej výške, v prevyšujúcej časti ohľadne úrokov z omeškania žalobu zamietol.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. októbra 2008 sp. zn. 3 Co 185/2005-143 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti – t.j. v časti,

v ktorej žalobe vyhovel, zmenil tak, že žalobu zamietol a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v sume 94 143,-- Sk do 3 dní. Uviedol, že súd prvého stupňa použil na zistený skutkový stav správny právny predpis, vyvodil však nesprávny právny záver. Podľa názoru krajského súdu z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobca v komplexe úprav povinnosti ako predpoklad vzniku nároku na výplatu odmeny (provízie) nespĺnil, pretože len samotné „dovedenie“ klienta nemožno považovať za sprostredkovanie poistenia v zmysle uzavretej dohody. Pokiaľ súd prvého stupňa svoj právny záver o dôvodnosti vzniku nároku vyvodil len od tej skutočnosti, že dovedol klienta, čo považoval za sprostredkovanie, jeho záver nie je správny o to viac, že nárok na vyplatenie odmeny (provízie) mu nemohol vzniknúť, pretože v danej veci v osobe K. nešlo o subjekt, s ktorým by bol žalobca oprávnený vykonávať predmet dohody.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie žalobca, ktorý ho navrhol zmeniť, t.j. vyhovieť žalobe v plnom rozsahu a priznať žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v prípade, ak nesprávnosť napadnutého rozhodnutia spočíva len v nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu. Ak by dovolací súd dospel k záveru, že nesprávne právne posúdenie súviselo s nedostatočne zisteným skutkovým stavom, žalobca navrhol zrušenie napadnutého rozhodnutia. Uviedol, že samotné odôvodnenie rozsudku krajského súdu nie je správne a preskúmateľné. Rozhodnutie odôvodnil iba jednou vetou a to, že okresný súd nesprávne vec posúdil, pretože samotné „dovedenie“ klienta nemožno považovať za sprostredkovanie poistenia v zmysle uzavretej dohody – krajský súd nevysvetlil bližšie svoj postoj. Nevysvetlil, prečo neguje ďalšiu činnosť žalobcu preukázanú svedkami a zúžil svoj názor na konštatovanie, že samotné sprostredkovanie nového poistného vzťahu nestačí na províziu. Žalovaná v súčasnosti so žalobcom získala lukratívny poistný vzťah s vysokým poistným plnením, no nie je ochotná zaplatiť províziu hľadaním formálnych prekážok. Tento postoj je v rozpore so zákonom a morálkou.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla dovolanie zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238

ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., a tiež z dôvodu, že dovolateľ namietal existenciu vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j., či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procese nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom). Vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a tieto dovolacím súdom ani zistené neboli.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktorého právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Vzhľadom na námietku dovolateľa, že rozhodnutie krajského súdu nie je dostatočne odôvodnené, nie je preskúmateľné, zaoberal sa dovolací súd tým, či konanie pred odvolacím súdom nie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

V predmetnej veci sa žalobca domáhal zaplatenia provízie titulom dohody o pracovnej činnosti poisťovacieho agenta. Nárok na zaplatenie provízie mu vznikol za sprostredkovanie poistnej zmluvy č. X. pre žalovaného s K.. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že sprostredkovanie poistnej zmluvy žalobcom potvrdili v konaní vypočutí svedkovia. Ďalej uviedol, že námietka žalovaného, že K. nie je subjektom, pre ktorého mal žalobca agendu vykonávať (pretože nejde o podnikajúcu právnickú osobu), nie je dôvodná. Súd mal za to, že podľa gramatického výkladu o podnikajúcu osobu musí ísť len v prípade fyzickej osoby. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu zmenil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že samotné „dovedenie“ klienta nemožno považovať za sprostredkovanie poistenia a ak okresný súd vo svojom rozhodnutí zaujal na základe vykonaného dokazovania iný záver, tento nie je správny. Ďalej uviedol, že K. nie je

subjektom, s ktorým by bol žalobca oprávnený vykonávať predmet dohody. Svoj postoj však nijako bližšie nezdôvodnil, uvedené len konštatoval. Nie je zrejmé, z čoho vychádzal, keď dospel k opačnému záveru. Svoje rozhodnutie teda neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157). Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/2007).

V posudzovanom prípade dovolateľa to tak nebolo a preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti. Z práva na spravodlivý proces totiž vyplýva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že (ne)majú význam pre rozhodnutie vo veci samej (porovnaj Krasko c/a Švajčiarsko 1993).

V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý platí aj pre odvolacie konanie, musí odvolací súd podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku svojho rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale aj s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázanie správnosti rozsudku, pričom odôvodnenie je súčasne prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia v konaní o opravnom prostriedku. Preto musí byť rozhodnutie preskúmateľné.

Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podradil zistený skutkový stav.

Tým, že uvedené princípy neboli rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý viedol k dôvodnosti mimoriadneho opravného prostriedku.

Na základe uvedeného je zrejmé, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pre ktorú je potrebné rozhodnutie krajského súdu zrušiť.

Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že konanie odvolacieho súdu je navyše postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Podľa § 220 O.s.p. (v znení účinnom od 15.10.2008) odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom od 15.10.2008) odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p. (v znení účinnom od 15.10.2008) ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie.

Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti návrhu a jeho zamietnutiu dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

V odôvodnení rozhodnutia krajského súdu je konštatované, že krajský súd zopakoval a doplnil dokazovanie oboznámením sa s listinným dôkazom – dohodou o pracovnej činnosti

a vypočutím účastníkov konania. Krajský súd pre odlišný skutkový záver o dôvodnosti návrhu na zaplatenie provízie nezopakoval dokazovanie (vyplývajúce zo zápisnice z pojednávania zo 16. októbra 2008 pred krajským súdom) výsluchom svedkov MVDr. M. G., MVDr. A. K. (vypočul len žalobcu a vyjadrili sa aj právni zástupcovia účastníkov) ako aj ďalšími listinnými dôkazmi, napriek tomu konštatoval, že k sprostredkovaniu nedošlo, resp. že nárok žalobcu nie je dôvodný. Je potrebné zdôrazniť, že okresný súd práve aj z výpovedí svedkov mal za preukázané, že k sprostredkovaniu poisťnej zmluvy došlo.

Odvolačný súd si tak nezdovážal rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pretože napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a navyše konanie trpí inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), Najvyšší súd Slovenskej republiky ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na uvedené, vecnou správnosťou rozhodnutia sa dovolací súd nezaoberal.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2010

JUDr. Martin Vladík, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová